

John Grisham

Het eiland

A.W. Bruna Uitgevers

1

De diefstal

1

De oplichter leende de naam van Neville Manchin, adjunct-hoogleraar Amerikaanse literatuur aan Portland State, maar binnenkort doctoraalstudent aan Stanford. In zijn brief, op perfect vervalst briefpapier van de universiteit, beweerde 'professor Manchin' dat hij zijn masterscriptie wilde schrijven over F. Scott Fitzgerald en binnenkort tijdens zijn reis naar de Oostkust heel graag de 'manuscripten en essays' van de grote schrijver wilde zien. De brief was geadresseerd aan dr. Jeffrey Brown, directeur Sectie Manuscripten, afdeling Zeldzame boeken en bijzondere verzamelingen, Firestone Library, Princeton University. De brief kwam tegelijk met een paar andere binnen, werd keurig gesorteerd en doorgestuurd, en belandde uiteindelijk op het bureau van Ed Folk, al eeuwen assistent-bibliothecaris. Een van zijn monotone taken was het verifiëren van de referenties van degene die een bepaalde brief had geschreven.

Ed ontving wekelijks verschillende van deze brieven, allemaal in veel opzichten identiek, allemaal van mensen die beweerden een liefhebber en deskundige te zijn op het gebied van Fitzgerald, en zelfs af en toe van een echte wetenschapper. In het vorige kalenderjaar had Ed honderdnegentig van deze mensen goedgekeurd en rondgeleid. Ze waren uit de hele wereld afkomstig en kwamen binnen met grote ogen en nederig, als pelgrims die een heiligdom bezochten. In de vierendertig

jaar dat Ed al aan dit bureau zat, had hij al hun aanvragen behandeld. En er kwam geen einde aan. F. Scott Fitzgerald bleef de mensen fascineren, dus was het aantal aanvragen nog even hoog als dertig jaar geleden. Inmiddels vroeg Ed zich echter wel af wat in het leven van de grote auteur in vredesnaam nog niet diepgaand was bestudeerd en beschreven. Niet eens zo lang geleden had een echte wetenschapper Ed verteld dat er nu ten minste honderd boeken en meer dan tienduizend wetenschappelijke artikelen waren geschreven over Fitzgerald: over de man als privépersoon, over de auteur, over zijn werk en over zijn getikte echtgenote.

En hij had zichzelf al op zijn vierenveertigste dood gedronken! Stel je toch eens voor dat hij heel oud was geworden en was blijven schrijven? Dan had Ed een assistent nodig gehad, misschien wel een heleboel. Maar Ed wist ook dat een vroege dood vaak een reden was voor later succes (en meer royalty's).

Een paar dagen later had Ed eindelijk tijd om zich bezig te houden met professor Manchin. Uit een korte inspectie van het bibliotheekregister bleek dat dit een nieuwe aanvrager was, een nieuw verzoek. Enkele oudgedienden waren al zo vaak op Princeton geweest dat ze gewoon zijn doorkiesnummer belden en zeiden: 'Hallo, Ed, ik kom aanstaande dinsdag.' Wat Ed prima vond. Dat gold echter niet voor Manchin. Ed ging naar de website van Portland State en vond zijn man: bachelor in Amerikaanse literatuur aan de University of Oregon; master aan de UCLA; nu al drie jaar adjunct-hoogleraar. Zijn foto onthulde een weinig opvallende jongeman van een jaar of vijfendertig, het begin van een waarschijnlijk tijdelijk baardje, en een smalle montuurloze bril.

In zijn brief vroeg professor Manchin aan degene die zijn brief zou beantwoorden om dat per e-mail te doen, en gaf een privé-Gmail-adres. Hij schreef dat hij zijn universiteitsmail zelden bekeek. Ed dacht: Dat komt doordat je slechts adjunct-hoogleraar bent en waarschijnlijk niet eens een echt

kantoor hebt. Dat soort dingen dacht hij vaak, maar hij was natuurlijk veel te professioneel om die gedachten uit te spreken. Voor de zekerheid stuurde hij de volgende dag een reactie via de server van Portland State, waarin hij professor Manchin bedankte voor zijn brief en hem uitnodigde voor een bezoek aan de campus van Princeton. Hij vroeg wanneer Manchin ongeveer dacht te komen en informeerde hem dat er algemene voorschriften van toepassing waren op de Fitzgerald-collectie. Dat waren er een heleboel, en daarom stelde hij voor dat professor Manchin die op de website van de bibliotheek doornam.

Hij ontving een automatisch antwoord, waarin Ed werd verteld dat Manchin een paar dagen afwezig was. Een van Manchins partners had de directory van Portland State gehackt, net diep genoeg om te rotzooien met de e-mailserver van de faculteit Engels; absoluut geen probleem voor een ervaren hacker. Hij en de oplichter wisten meteen dat Ed had gereageerd.

Ja hoor, dacht Ed. De volgende dag stuurde hij dezelfde tekst aan het privé-Gmail-adres van professor Manchin. Nog geen uur later antwoordde Manchin met een enthousiast bedankje, vertelde dat hij niet kon wachten om op bezoek te komen, hing een heel verhaal op en vertelde dat hij de website van de bibliotheek had bekeken, uren in het digitale archief van Fitzgerald had rondgestruind, al jaren in het bezit was van de volledige serie met kopieën van de handgeschreven manuscripten van de grote auteur en vooral belangstelling had voor de kritische recensies van zijn eerste roman, *This Side of Paradise*.

‘Geweldig,’ zei Ed. Hij had dit allemaal al meegemaakt. Die vent probeerde hem zelfs al voor zijn komst te imponeren; iets wat helemaal niet ongebruikelijk was.

2

F. Scott Fitzgerald schreef zich in het najaar van 1913 in bij Princeton. Op zijn zestiende droomde hij er al van deze geweldige Amerikaanse roman te schrijven en werkte toen inderdaad al aan een eerste versie van *This Side of Paradise*. Vier jaar later stopte hij met zijn studie en ging bij het leger om mee te vechten in de oorlog, maar voordat hij werd ingedeeld was die alweer afgelopen. Zijn klassieker *The Great Gatsby* verscheen in 1925, maar werd pas na zijn dood populair. Tijdens zijn hele carrière had hij moeite om rond te komen en in 1940 werkte hij in Hollywood. Daar schreef hij slechte scenario's, was fysiek niet in orde en helemaal niet creatief. Op 21 december stierf hij aan een hartaanval, veroorzaakt door zijn jarenlange alcoholisme.

In 1950 schonk Scottie, zijn dochter en enige kind, zijn oorspronkelijke manuscripten, aantekeningen en brieven – zijn 'essays' – aan de Firestone Library van Princeton. Zijn vijf romans waren handgeschreven op goedkoop papier dat de tijd niet goed had doorstaan. De bibliotheek begreep al gauw dat het onverstandig zou zijn om onderzoekers toe te staan ze aan te raken. Er werden goede kopieën van gemaakt en de originele verdwenen achter slot en grendel in een beveiligde kluis in de kelder, waar de luchtkwaliteit, het licht en de temperatuur zorgvuldig werden gecontroleerd. In de loop der jaren hebben de manuscripten de kluis slechts een paar keer verlaten.

3

Op een mooie dag begin oktober arriveerde de man die zich voordeed als professor Neville Manchin op Princeton. Hij werd doorverwezen naar de afdeling Zeldzame boeken en bijzondere verzamelingen, waar hij werd ontvangen door Ed Folk die hem weer doorverwees naar een andere assistent-bibliothecaris. Deze controleerde en kopieerde zijn Oregon-rijbewijs; dat was natuurlijk vervalst, maar wel perfect. De

vervalser, dezelfde persoon als de hacker, was opgeleid door de CIA en had een lange loopbaan achter de rug in de schimmige wereld van particuliere spionage. Het hacken van de beveiliging van de universiteit was dan ook niet echt een uitdaging.

Daarna werd een foto gemaakt van professor Manchin, waarna hij een bezoekersspasje kreeg dat hij altijd goed zichtbaar moest dragen. Manchin liep met de assistent-bibliothecaris mee naar een grote zaal op de eerste verdieping, waar twee lange tafels stonden en de muren aan het zicht waren onttrokken door stalen laden die allemaal op slot zaten. Manchin zag ten minste vier bewakingscamera's hoog in de hoeken die met opzet goed zichtbaar waren opgehangen. Hij nam aan dat er andere, uitstekend verborgen camera's waren. Hij probeerde de assistent-bibliothecaris te paaien, maar kreeg weinig respons. Hij vroeg grappend of hij het originele manuscript van *This Side of Paradise* mocht zien. De assistent-bibliothecaris keek hem met een hooghartige grijns aan en zei dat dat niet mogelijk was.

'Hebt u de originelen ooit gezien?' vroeg Manchin.

'Eén keer maar.'

Het bleef even stil omdat Manchin afwachtte of de man meer zou zeggen, maar vroeg toen: 'Ter gelegenheid waarvan?'

'Nou, een beroemde wetenschapper wilde ze zien. We gingen met hem mee naar de kluis beneden en lieten hem kijken. Hij heeft de papieren echter niet aangeraakt. Onze hoofdbibliothecaris is de enige die dat mag doen, en alleen met speciale handschoenen aan.'

'Natuurlijk. Maar goed, nu aan het werk.'

De assistent opende twee van de grote laden, beide voorzien van een naambordje met de tekst THIS SIDE OF PARADISE, en haalde er twee dikke, reusachtige aantekenboeken uit. Hij zei: 'Hierin zitten de recensies van het boek van kort nadat het was uitgegeven. We hebben een heleboel andere voorbeelden van latere recensies.'

‘Perfect,’ zei Manchin grijnzend. Hij opende zijn aktetas, haalde er een schrijfblok uit en leek klaar om zich op alles wat op de tafel lag te storten. Een halfuur later, toen Manchin volkomen in zijn werk was verdiept, verontschuldigde de assistent-bibliothecaris zich en verdween. Ten behoeve van de camera’s keek Manchin niet op. Uiteindelijk moest hij naar het toilet en liep weg. Een paar keer nam hij de verkeerde afslag, verdwaalde en liep door de afdeling Verzamelingen, waarbij hij contact met iedereen vermeed. Overal hingen bewakingscamera’s. Hij dacht niet dat iemand op dat moment naar de beelden keek, maar de opnamen konden indien nodig vast worden afgespeeld. Hij zag een lift, liep door en nam de trap daar vlakbij. De eerste kelderverdieping was identiek aan de begane grond. Daaronder stopte de trap bij K2 (Kelder 2), waar een grote, dikke deur was waarop in hoofdletters ALLEEN NOODUITGANG stond. Naast de deur hing een codepaneel, en een ander bord waarschuwde dat er een alarm zou afgaan wanneer de deur ‘zonder juiste autorisatie’ werd geopend. Twee bewakingscamera’s hielden de deur en de omgeving ervan in de gaten. Manchin liep terug naar waar hij vandaan kwam en toen hij de grote zaal weer binnenkwam, werd hij al opgewacht door de assistent.

‘Is alles in orde, professor Manchin?’ vroeg hij.

‘Ja hoor. Een beetje buikgriep, vrees ik. Hopelijk is het niet besmettelijk.’ De assistent-bibliothecaris vertrok meteen. Manchin bleef de hele dag, verdiepte zich in het materiaal uit de stalen laden en las oude recensies waarvoor hij absoluut geen belangstelling had. Een paar keer liep hij weg, neusde rond, keek om zich heen, nam maten op en onthield alles.

4

Drie weken later kwam Manchin terug, maar nu deed hij niet langer alsof hij een hoogleraar was. Hij was gladgeschoren, had zijn haar blond geverfd, droeg een nepbril met een rood

montuur en had een valse studentenkaart met een foto bij zich. Als iemand hem iets vroeg, wat hij niet verwachtte, was zijn verhaal dat hij een postdoctoraal student was uit Iowa. In werkelijkheid heette hij Mark en was zijn werk, als je dat al zo kon noemen, professionele diefstal. Lucratieve, zorgvuldig geplande en snel uitgevoerde diefstallen, vooral van wereldberoemde kunst en zeldzame kunstvoorwerpen die voor losgeld werden terugverkocht aan de wanhopige slachtoffers. De bende waar hij deel van uitmaakte bestond uit vijf man en werd aangevoerd door Denny, een voormalige Army Ranger die, nadat hij uit het leger was ontslagen, de misdaad had opgezocht. Tot dan toe was Denny niet betrapt, zodat hij geen strafblad had. Datzelfde gold ook voor Mark, maar niet voor twee andere bendeleden. Trey was twee keer veroordeeld en twee keer ontsnapt; de laatste keer nog geen jaar geleden uit een federale gevangenis in Ohio. Daar had hij Jerry leren kennen, een kruimeldief die nu voorwaardelijk vrij was. Een andere kunstroof, een voormalige celgenoot die een lange straf uitzat, had Jerry voor het eerst op de manuscripten van Fitzgerald gezien.

De situatie was perfect: er waren maar vijf manuscripten, allemaal handgeschreven en allemaal op één plek bij elkaar. En volgens Princeton waren ze van onschatbare waarde.

Het vijfde lid van het team werkte bij voorkeur thuis. Ahmed was de hacker, de vervalser, de schepper van alle illusies, maar het ontbrak hem aan de moed om bijvoorbeeld een wapen te dragen. Hij werkte vanuit zijn kelder in Buffalo en was nog geen enkele keer betrapt of gearresteerd. Hij liet nooit sporen na en kreeg vijf procent van de opbrengst. De andere vier deelden de rest in gelijke delen.

Op een dinsdagavond om negen uur waren Denny, Mark en Jerry, die net deden alsof ze postdoctoraal studenten waren, in de Firestone Library en hielden de tijd in de gaten. Hun valse studentenkaarten hadden uitstekend gewerkt, niemand

had zelfs maar een wenkbrauw opgetrokken. Denny had een verstoppiek gevonden in de damestoiletten op de tweede verdieping. Hij duwde een luik omhoog in het plafond boven het toilet, gooide zijn rugzak naar boven en bereidde zich voor op een paar uur wachten in een warme en kleine ruimte. Mark maakte het slot open van de technische ruimte op de eerste kelderverdieping en wachtte of het alarm afging. Hij hoorde niets, net als Ahmed, die het beveiligingssysteem van de universiteit zonder enige moeite had gehackt. Daarop maakte Mark de brandstofvoeder van het elektrische noodaggregaat van de bibliotheek onklaar. Jerry vond een plekje in een studiehokje verborgen tussen rekken vol boeken die al tientallen jaren niet meer waren aangeraakt. Trey dwaalde verkleed als student en met een uitpuilende rugzak over de campus, op zoek naar plaatsen voor zijn bommen.

De bibliotheek sloot om middernacht. De vier bendeleden, plus Ahmed in zijn kelder in Buffalo, hielden via de radio contact met elkaar. Denny, de leider, zei om 00.15 uur dat alles volgens plan verliep. Om 00.20 uur liep Trey met zijn rugzak het McCarren Residential College binnen in het centrum van de campus. Hij zag dezelfde bewakingscamera's die hij de week daarvoor ook had gezien, nam de onbewaakte trap naar de eerste verdieping, stapte de damestoiletten binnen en sloot zichzelf op in een wc-hokje. Om 00.40 uur opende hij zijn rugzak en haalde er een blik uit dat ongeveer even groot was als een halveliterflesje frisdrank. Hij stelde een timer in die hij achter de wc-pot verstopte. Daarna verliet hij de damestoiletten, ging naar de tweede verdieping en plaatste een tweede bom in een leeg douchehokje. Om 00.45 uur zag hij een schemerige gang op de eerste verdieping van een studentenhuus en gooide nonchalant een sliert met tien enorme Black Cat-voetzoekers door de gang. Terwijl hij de trap af rende, hoorde hij de explosies. Een paar seconden later gingen beide rookbommen af, met als gevolg dikke wolken stinkende rook

in de gangen. Op het moment dat Trey het gebouw verliet, hoorde hij de eerste golf paniekerige stemmen. Hij verstopte zich achter een paar struiken vlak bij het studentenhuis, haalde een wegwerptelefoon uit zijn zak, belde het noodnummer van Princeton en vertelde het afschuwelijke nieuws: 'Er is een gewapende man op de eerste verdieping van McCarren. Hij is aan het schieten!'

Vanuit een raam op de eerste verdieping dwarrelde rook naar buiten. Jerry, in zijn donkere studiehokje in de bibliotheek, voerde eenzelfde telefoongesprek met zijn prepaidtelefoon. Korte tijd later, toen er paniek op de campus was uitgebroken, volgden steeds meer telefoontjes.

Elke Amerikaanse universiteit heeft uitgebreide plannen voor een situatie waarin sprake is van een 'gewapende persoon', maar niemand wil die in werking zetten. Het duurde een paar seconden voordat de verbijsterde dienstdoende agente op de juiste knoppen drukte. Maar toen ze dat deed, begonnen er sirenes te loeien. Iedere student, hoogleraar, administratieve kracht en medewerker van Princeton ontving een sms en een e-mailalert. Alle deuren gingen dicht en op slot. Alle gebouwen moesten worden gecontroleerd.

Jerry belde weer naar 911 en vertelde dat twee studenten waren neergeschoten. Uit McCarren Hall kwam rook. Trey liet nog drie rookbommen in prullenmanden vallen. Een paar studenten renden door de rook van het ene gebouw naar het andere, niet goed wetend waar het veilig was. De bewakers van de campus en de politie van de stad Princeton scheurden ernaartoe, op de voet gevolgd door een stuk of zes brandweerwagens en ambulances. Daarna arriveerden de eerste van de vele patrouillewagens van de staatspolitie van New Jersey.

Trey liet zijn rugzak achter bij de deur van een kantoorgebouw en belde 911 om te vertellen hoe verdacht die rugzak eruitzag. De timer op de laatste rookbom in de rugzak zou

over tien minuten afgaan, precies op het moment waarop de experts van de opruimingsdienst er van een afstandje naar zouden staan kijken.

Om 01.05 uur vertelde Trey de bende via de radio: 'Hier is enorme paniek uitgebroken. Overal is rook. Een heleboel agenten. Eropaf.'

Denny antwoordde: 'Doe de lichten uit.'

Ahmed, die in Buffalo zat te wachten met een kop sterke thee, ging meteen naar het beveiligingspaneel van de universiteit, maakte contact met de stroomvoorziening en sloot de elektriciteit af – niet alleen van de Firestone Library, maar ook van een stuk of zes gebouwen vlakbij. Voor de zekerheid haalde Mark, nu met een nachtbril op, de hoofdschakelaar in de mechanische ruimte over. Hij wachtte en hield zijn adem in, maar ademde uit toen het noodaggregaat niet in werking trad.

Door de stroomuitval ging het alarm af in het centrale monitorstation van de beveiliging van de campus, maar niemand besteedde daar aandacht aan. Er liep een schutter rond, dus was er geen tijd om je druk te maken over andere alarmen.

Jerry had de afgelopen week twee nachten in de Firestone Library doorgebracht en wist vrijwel zeker dat er, wanneer het gebouw gesloten was, geen bewakers binnen waren. 's Nachts liep een geüniformeerde agent een of twee keer om de gebouwen heen, scheen met zijn zaklamp naar binnen en liep weer door. Ook een patrouillewagen van de politie deed zijn rondes, maar de agenten hielden zich voornamelijk bezig met dronken studenten. Over het algemeen was de campus net als elke andere campus stil en verlaten tussen één uur 's nachts en acht uur 's ochtends.

Deze nacht was Princeton echter het middelpunt van alle opgewonden aandacht, nu de beste studenten van het land werden doodgeschoten. Trey meldde zijn bende dat het er een complete chaos was: politieagenten renden rond, SWAT-

teams trokken hun spullen aan, sirenes gilden, radio's piepten en honderden rode en blauwe zwaailichten flitsten. Onder de bomen hing een dikke laag rook. Ergens vlakbij was een helikopter te horen. Complete chaos dus.

Denny, Jerry en Mark renden door het donker naar de trap die naar de kelder onder de afdeling Speciale verzamelingen leidde. Ze droegen allemaal een nachtbril en op hun voorhoofd een mijnwerkerslamp. Alle drie hadden ze een zware rugzak bij zich, en Jerry droeg een kleine legerduffel die hij twee nachten eerder in de bibliotheek had verstopt. Op de tweede en laatste kelderverdieping bleven ze staan voor een dikke metalen deur, plakten de bewakingscamera's af en wachtten op Ahmeds magie. Deze zocht zich rustig een weg door de alarminstallatie van de bibliotheek en deactiveerde de vier sensoren op de deur. Ze hoorden een luide klik, waarna Denny de hendel naar beneden haalde en de deur opentrok. Binnen zagen ze een smalle ruimte met alweer twee metalen deuren. Mark scande het plafond in het licht van zijn zaklamp en zag een bewakingscamera. 'Daar,' zei hij. 'Eentje maar.' Jerry, de langste met zijn 1 meter 90, haalde een spuitbusje zwarte verf tevoorschijn en spoot de lens van de camera dicht.

Denny keek naar de twee deuren en vroeg: 'Zullen we tossen?'

'Wat zie je?' vroeg Ahmed vanuit Buffalo.

'Twee identieke metalen deuren,' antwoordde Denny.

'Ik heb hier niets, mannen,' zei Ahmed. 'Achter die eerste deur zie ik niets in het systeem. Begin maar te snijden.'

Jerry haalde twee vijfenveertig centimeter lange blikken uit zijn duffel. De ene was gevuld met zuurstof en de andere met acetyleengas. Denny ging voor de linkerdeur staan, stak een snijbrander aan met een gasaansteker en begon een plek vijftien centimeter boven het sleutelgat te verhitten. Een paar seconden later regende het vonken.

Ondertussen had Trey de chaos rondom McCarren verlaten en zich in het donker tegenover de bibliotheek verstoppt. Met gillende sirenes arriveerden nog meer auto's van verschillende hulpdiensten. Helikopters dreunden luidkeels in de lucht boven de campus, ook al kon Trey ze niet zien. Om hem heen was het donker, zelfs de straatlantaarns brandden niet. Er was verder helemaal niemand in de buurt van de bibliotheek; iedereen was elders nodig.

'Voor de bibliotheek is het rustig,' rapporteerde hij. 'Schieten jullie al op?'

'We snijden nu,' was het korte antwoord van Mark. De vijf bendeleden wisten allemaal dat hun gesprekken zo kort mogelijk gehouden moesten worden. Langzaam en geroutineerd sneed Denny een sleuf door het metaal met de punt van de brander die een straal van achthonderd graden Celsius uitbraakte. Er verstreken minuten terwijl er gesmolten metaal op de vloer druppelde en rode en gele vonken van de deur spatten. Op een bepaald moment zei Denny: 'Dat staal is tweeënhalve centimeter dik.' Zodra hij klaar was met het bovenstuk van het vierkant begon hij meteen met de onderkant. Het ging niet snel, de minuten kropen voorbij en de spanning nam toe, maar ze bleven rustig. Jerry en Mark zaten op hun hurken achter Denny en keken aandachtig naar zijn werk. Toen het onderste stuk ook doorgesneden was, trok Denny aan de grendel en die schoot los, maar iets bleef hangen. 'Dat is een grendel,' zei hij. 'Die snij ik ook door.'

Vijf minuten later zwaaide de deur open. Ahmed, die naar zijn laptop zat te kijken, zag niets ongewoons op het beveiligingssysteem van de bibliotheek. 'Niets te zien,' zei hij. Denny, Mark en Jerry liepen de ruimte in die daardoor meteen vol was. Een smalle tafel, hoogstens zestig centimeter breed, was ongeveer even lang als het vertrek zelf, een meter of drie. Tegen beide muren stonden vier grote houten ladekasten. Mark, de *lockpicker*, duwde zijn nachtbril omhoog, verschoof

zijn hoofdlamp en bekeek een van de sloten. Hij schudde zijn hoofd en zei: 'Geen verrassing: combinatiesloten, waarschijnlijk met gecomputeriseerde codes die elke dag veranderen. Die kun je niet openbreken, dus moeten we boren.'

'Begin maar,' zei Denny. 'Begin met boren, dan snij ik de andere deur open.'

Jerry haalde een 18mm-accuboort tevoorschijn met aan beide kanten een handgreep. Hij zette hem op het slot, waarna hij en Mark er zo veel mogelijk druk op zetten. De boor gilde en gleeed van het koper af, dat eerst ondoordringbaar leek. Maar toen sprong er een splinter af, daarna nog een, en terwijl de mannen uit alle macht duwden ging het boortje toch steeds dieper in het slot. Maar toen het slot het begaf, wilde de lade nog steeds niet open. Mark wrikte een dun breekijzer in het gat boven het slot en rukte hem met kracht naar beneden. De houten omlijsting barstte en de lade ging open. In de lade stond een archiefdoos met zwartmetalen hoeken, 45 bij 55 centimeter, en 10 centimeter diep.

'Voorzichtig,' zei Jerry toen Mark de doos openmaakte en er behoedzaam een dun gebonden boek uit haalde. Mark las langzaam voor: "De gedichtenverzameling van Dolph McKenzie." Precies wat ik altijd al wilde hebben.'

'Wie is dat?'

'Geen idee, maar we zijn hier niet voor gedichten.'

Achter hen kwam Denny het vertrek binnen en zei: 'Oké, mannen, doorwerken. Hier zijn nog zeven laden. Ik ben al bijna in die andere kamer.'

Ze gingen weer aan het werk, terwijl Trey buiten op een parkbankje nonchalant een sigaret zat te roken en steeds weer op zijn horloge keek. De hectiek op de campus nam nog niet af, maar zou niet eeuwig duren.

De tweede en derde lade in de eerste kamer bevatten nog meer zeldzame boeken van auteurs die de bende niet kende. Toen Denny met de snijbrander de tweede ruimte was binnen-

gedrongen, riep hij Jerry en Mark met de boor. Ook in deze ruimte stonden acht grote laden die er precies zo uitzagen als die in de eerste ruimte. Om 02.15 uur meldde Trey zich en vertelde dat de campus nog steeds was afgezet, maar dat nieuwsgierige studenten zich op het gazon voor McCarren verzamelden om naar de show te kijken. Agenten met megafoons hadden hen gesommeerd naar hun kamers te gaan, maar er waren gewoon te veel studenten. Zeker twee nieuwshelikopters hingen boven de campus en maakten alles nog ingewikkelder. Trey keek op zijn smartphone naar CNN, en het Princeton-verhaal was hét verhaal van dat moment. Een opgewonden verslaggever ‘ter plaatse’ verwees steeds naar ‘onbevestigde slachtoffers’ en slaagde erin de indruk te wekken dat talloze studenten waren neergeschoten door ‘ten minste één schutter’.

‘Ten minste één schutter?’ mompelde Trey. Bij een schietpartij is toch altijd sprake van ten minste één schutter?

Denny, Mark en Jerry overlegden of ze de laden met de snijbrander zouden openmaken, maar besloten dat niet te doen. Voorlopig niet tenminste. Het risico op brand was te groot, en bovendien hadden ze niets aan die manuscripten als ze beschadigd waren.

Denny pakte een kleinere 6mm-boor en begon te boren. Mark en Jerry boorden met de grotere boor. In de eerste lade in de tweede ruimte zaten stapels kwetsbare papieren, met de hand beschreven door een andere, lang vergeten dichter die ze niet kenden maar toch haatten.

Om 02.30 uur meldde CNN dat er twee studenten dood waren en nog minstens twee gewond. Het woord ‘bloedbad’ werd geïntroduceerd.

5

Tijdens het doorzoeken van de eerste verdieping van McCarren ontdekten agenten de restanten van wat voetzoekers bleken te zijn. En in het toilet en de douche vonden ze de lege

rookbomblikjes. De rugzak die Trey had achtergelaten werd geopend door een team van de Explosieven Opruimingsdienst die de ontplofte rookbom eruit haalde. Om 03.10 uur nam de commandant voor het eerst het woord 'grap' in de mond, maar de adrenaline gierde nog zo door hun lichaam dat niemand aan het woord 'afleiding' dacht.

De rest van McCarren werd ook snel gecontroleerd en alle studenten waren aanwezig. De campus was nog steeds afgesloten en dat zou nog uren zo blijven, tot de nabijgelegen gebouwen ook waren doorzocht.

6

Om 03.30 uur meldde Trey: 'Het lijkt nu rustig te worden. Jullie zijn al drie uur binnen, mannen, hoe gaat het met het boren?'

'Langzaam,' was het enige wat Denny zei.

In de kluis werkten ze inderdaad langzaam, maar volhardend. In de eerste vier laden die ze openmaakten zaten nog meer oude manuscripten, enkele handgeschreven, andere getypt, allemaal door belangrijke auteurs die op dat moment niet van belang waren. Maar ze hadden eindelijk geluk met de vijfde lade. Denny haalde er een archiefdoos uit die er net zo uitzag als de andere en maakte hem behoedzaam open. Op een indexkaart die de bibliotheek erin had gestopt stond: *Origineel Handgeschreven Manuscript van The Beautiful and Damned door F. Scott Fitzgerald.*

'Bingo!' zei Denny rustig. Hij haalde nog eens twee identieke dozen uit de vijfde lade, zette ze voorzichtig op de smalle tafel en maakte ze open. In de doos zaten de originele manuscripten van *Tender Is the Night* en *The Last Tycoon*.

Ahmed, nog steeds achter zijn laptop en nu met een energiedrankje vol cafeïne, hoorde de schitterende woorden: 'Oké jongens, we hebben drie van de vijf. *Gatsby* is hier ook ergens, net als *Paradise*.'

Trey vroeg: 'Hoe lang nog?'

'Twintig minuten,' zei Denny. 'Haal de bus maar op.'

Trey liep nonchalant over de campus, voegde zich bij een groep nieuwsgierige studenten en keek even naar het kleine groepje agenten dat rondliep. Ze waren opgehouden om gebukt en met een geladen wapen rond te lopen, dekking te zoeken, te rennen en zich achter auto's te verstoppen. Het gevaar was duidelijk geweken, hoewel er nog steeds een heleboel auto's met zwaailichten stonden. Trey verwijderde zich rustig, liep een meter of achthonderd door, verliet de campus en bleef staan in John Street. Daar stapte hij in een witte bestelbus met op beide voorportieren de tekst DRUKKERIJ PRINCETON UNIVERSITY. Het was nummer 12, wat dat ook betekende, en het zag er bijna precies zo uit als een busje dat Trey een week eerder had gefotografeerd. Hij reed terug naar de campus, vermeed de drukte rondom McCarren en parkeerde naast een laadplatform aan de achterkant van de bibliotheek. 'De bus staat klaar,' meldde hij.

'We maken net de zesde lade open,' antwoordde Denny.

Terwijl Jerry en Mark hun nachtbril omhoogschoven en met hun zaklamp in de hand dichterbij de tafel liepen, maakte Denny voorzichtig de archiefdoos open. Op de indexkaart stond: *Origineel Handgeschreven Manuscript van The Great Gatsby van F. Scott Fitzgerald*. 'Bingo!' zei hij rustig. 'We hebben *Gatsby*, die oude klootzak.'

'Jippie,' zei Mark, hoewel ze hun opwinding goed inhielden. Jerry haalde de laatste doos uit de lade. Hierin zat het manuscript van *This Side of Paradise*, Fitzgeralds eerste roman, gepubliceerd in 1920.

'We hebben ze alle vijf,' zei Denny rustig. 'Kom, we gaan.'

Jerry pakte de boren, snijbrander, blikjes met zuurstof en acetyleen en breekijzers weer in. Toen hij zich bukte om de duffel te pakken, schraapte een stukje van het versplinterde hout van de derde lade over de huid boven zijn pols. In de

opwinding merkte hij dat amper; hij wreef er alleen heel even overheen toen hij zijn rugzak oppakte. Denny en Mark stopten de vijf manuscripten van onschatbare waarde in hun drie rugzakken. Daarna verlieten de dieven snel de kluis, met hun buit en hun gereedschap, en liepen de trap op naar de bogene grond. Ze verlieten de bibliotheek via een dienstingang vlak bij het laadplatform dat verborgen lag achter een dichte, lange haag en klommen achter in het busje.

Trey reed bij het laadplatform vandaan. Daarbij passeerde hij een patrouillewagen van de campusbeveiliging. Hij zwaaide even naar hen, maar ze reageerden niet. Trey keek hoe laat het was: 03.42 uur. Hij meldde: 'Alles veilig, we verlaten de campus nu met meneer Gatsby en zijn vrienden.'

7

Toen de stroom uitviel, werden verschillende alarminstallaties in de betreffende gebouwen geactiveerd. Om 04.00 uur had een elektricien het computernetwerk onderzocht en het probleem gevonden. De elektriciteit in het hele gebouw werd hersteld, behalve in de bibliotheek. Het hoofd Beveiliging stuurde drie man naar de bibliotheek en tien minuten later hadden ze de oorzaak van het activeren van het alarm gevonden.

Toen was de bende al gestopt bij een goedkoop motel aan Interstate 295 in de buurt van Philadelphia. Trey parkeerde het busje naast een grote vrachtwagen en uit het zicht van de enige bewakingscamera die op de parkeerplaats was gericht. Mark spoot met een spuitbus witte verf over de tekst DRUKKERIJ PRINCETON UNIVERSITY op de beide voorportieren. In de kamer waar hij en Trey de vorige nacht hadden geslapen, kleedden de mannen zich snel om. Ze trokken jachtkleding aan en stopten alles wat ze tijdens de klus hadden gedragen – spijkerbroek, sneakers, sweatshirt en zwarte handschoenen – in een andere duffel. In de badkamer bekeek Jerry het

sneetje op zijn linkerpols. Tijdens de rit had hij het met zijn duim dichtgedrukt toen hij merkte dat het bloedde. Hij veegde de wond schoon met een washandje en vroeg zich af of hij dit aan de anderen moest vertellen. Niet nu, misschien later.

Heel stil haalden ze al hun spullen uit de kamer, deden het licht uit en vertrokken. Mark en Jerry stapten in een pick-up, een dure Club Cab, gehuurd en bestuurd door Denny, en reden achter Treys bestelbus aan de parkeerplaats af, terug naar de snelweg. Ze reden vlak langs de noordelijke buitenwijken van Philadelphia en verdwenen via de staatsnelwegen in het landelijke gebied van Pennsylvania. Vlak bij Quakertown vonden ze de weg die ze hadden uitgezocht en die één kilometer verderop niet meer verhard was. Er stonden helemaal geen huizen. Trey zette de bestelbus in een ondiep ravijn, verwijderde de gestolen kentekenplaten, goot een paar liter benzine over hun tassen met gereedschap, mobiele telefoons, radioapparatuur en kleding, en stak een lucifer aan. Meteen ontstond er een vuurbal, en terwijl ze er met de pick-up vandoor gingen, waren ze ervan overtuigd dat ze alle mogelijke bewijzen hadden vernietigd. De manuscripten lagen veilig tussen Trey en Mark in op de achterbank van de pick-up.

Terwijl het daglicht zich langzaam over de heuvels verplaatste, reden ze zwijgend door en keken naar alles om hen heen, wat heel weinig was. Af en toe zagen ze een andere auto, een boer die naar zijn schuur ging en niet naar de snelweg keek en een oude vrouw die een poes van haar veranda haalde. Vlak bij Bethlehem reden ze Interstate 78 West op. Denny bleef ruim onder de maximumsnelheid. Sinds ze de campus van Princeton hadden verlaten, hadden ze geen enkele politieauto gezien. Ze stopten bij een drive-thru voor broodjes kip en koffie, waarna ze Interstate 81 Noord op reden in de richting van Scranton.

8

Het eerste koppel FBI-agenten arriveerde even na zeven uur bij de Firestone Library. Ze werden gebriefd door de beveiliging van de campus en de politie van de stad Princeton. Ze namen een kijkje op de plaats delict en zeiden dat de bibliotheek voorlopig gesloten moest blijven. Rechercheurs en forensisch experts van het bureau in Trenton waren al onderweg naar de universiteit.

De bestuursvoorzitter van de universiteit was na een bijzonder lange nacht net weer in zijn huis op de campus toen hij het bericht kreeg dat er een paar waardevolle zaken werden vermist. Hij ging snel naar de bibliotheek, waar hij werd opgevangen door de hoofdbibliothecaris, de FBI en de plaatselijke politie. Samen namen ze het besluit het verhaal zo lang mogelijk onder de pet te houden. Het hoofd van de afdeling Rare Asset Recovery van de FBI in Washington kwam eraan en hij ging ervan uit dat de dieven al snel contact met de school zouden opnemen en een deal zouden voorstellen. Publiciteit, en daar zou geen gebrek aan zijn, zou de zaak alleen maar compliceren.

9

De vier jagers stelden het feestje uit tot ze bij de hut waren, diep in de Pocono Mountains. Denny had de kleine A-vormige hut het hele jachtseizoen gehuurd, met geld dat zou worden terugbetaald zodra ze hun buit hadden ingewisseld, en woonde daar al twee maanden. Jerry was de enige van de vier met een vast adres: hij huurde samen met zijn vriendin een klein appartement in Rochester, New York. Trey, de ontsnapte gevangene, was het grootste deel van zijn volwassen leven al op de vlucht. Mark woonde parttime bij zijn ex-vrouw in de buurt van Baltimore, maar dat stond nergens geregistreerd.

De vier mannen hadden een paar valse identiteitsbewijzen, waaronder een paspoort dat iedere douanier voor echt zou aanzien.

In de koelkast lagen drie flessen goedkope champagne. Denny maakte er een open, schonk de drank in vier niet bij elkaar passende koffiekopjes en riep joviaal: 'Proost, mannen, en gefeliciteerd. We hebben het geflikt!' Een halfuur later waren de drie flessen leeg, vielen de vermoeide jagers in slaap en bleven urenlang onder zeil. De manuscripten, nog steeds in de identieke archiefdozen, stonden als goudstaven op elkaar gestapeld in een geweerkluis in een opslagruimte, waar ze de komende dagen zouden worden bewaakt door Denny en Trey. Morgen zouden Jerry en Mark naar huis gaan, uitgeput na een lange week jagen op herten in de bossen.

10

Terwijl Jerry lag te slapen, was de federale regering fanatiek bewijzen tegen hem aan het verzamelen. Een forensisch expert van de FBI ontdekte een klein vlekje op de eerste trede van de trap naar en van de kluis van de bibliotheek. Ze dacht, terecht, dat het een druppel bloed was die daar nog niet lang genoeg had gelegen om donkerrood of zelfs bijna zwart te worden. Ze verzamelde het bloed en bracht haar leidinggevende op de hoogte, waarna het bloedmonster snel naar een FBI-lab in Philadelphia werd gebracht. Daar voerde men meteen een DNA-test uit, waarvan de uitslag in de landelijke databank werd ingevoerd. Nog geen uur later vond men een match in Massachusetts: ene Gerald A. Steengarden, een misdadiger die voorwaardelijk vrij was en zeven jaar geleden was veroordeeld voor een schilderijendiefstal bij een kunsthandelaar in Boston. Een groep analisten ging koortsachtig op zoek naar meneer Steengarden. Er waren ten minste vijf mannen met die naam in de vs, maar vier daarvan werden al gauw geëlimineerd. Er werden bevelschriften verkregen voor een huiszoeking van het appartement en voor het opvragen van de gegevens van mobiele telefoons en creditcards van deze vijfde meneer Steengarden. Toen Jerry diep in de bergen ein-

delijk wakker werd, hield de FBI zijn appartement in Rochester al in de gaten. Ze besloten niet met een huiszoekingsbevel naar binnen te gaan, maar het huis te bewaken en te wachten.

Misschien, heel misschien, zou meneer Steengarden hen naar de anderen leiden.

In Princeton werd een lijst opgesteld met de namen van alle studenten die in de afgelopen week gebruik hadden gemaakt van de bibliotheek. Hun studentenkaart legde elk bezoek aan de bibliotheken op de campus vast. De vervalsingen vielen op, omdat valse studentenkaarten werden gebruikt voor het illegaal kopen van drank door minderjarigen, niet om bibliotheken binnen te sluipen. De precieze tijdstippen waarop ze waren gebruikt werden vastgesteld en vervolgens vergeleken met de videobeelden van de bewakingscamera's van de bibliotheek. Om twaalf uur 's middags had de FBI duidelijke foto's van Denny, Jerry en Mark, hoewel die op dat moment niet veel waarde hadden omdat ze zich goed hadden vermomd.

Op de afdeling Zeldzame boeken en bijzondere verzamelingen schoot de oude Ed Folk voor het eerst in decennia in een hoge versnelling. Omringd door FBI-agenten controleerde hij zijn inlogregister en de beveiligingsfoto's van zijn recente bezoekers. Elke foto werd geverifieerd, en toen adjunct-hoogleraar Neville Manchin van Portland State met de FBI sprak, verzekerde hij hen ervan dat hij nooit in de buurt van de campus van Princeton was geweest. De FBI had een duidelijke foto van Mark, ook al kenden ze zijn echte naam niet.

Nog geen twaalf uur na de afronding van de geslaagde diefstal, waren er veertig FBI-agenten op de zaak gezet; ze bekeken video's en analyseerden gegevens.